

UN ESTIU DE PANEROLES A CATALUNYA

Les pluges de finals d'agost han fet sorgir amb força els mosquits, que es mantindran durant la tardor

Les paneroles de clavegueram han estat la plaga més nombrosa d'aquest estiu a Catalunya. S'han fet molt visibles, sobretot a les zones urbanes, a causa de la sequera persistent i les temperatures elevades sostingudes des de la primavera. L'Associació catalana d'empreses de salut ambiental (ADEPAP) fa balanç de les pluges d'aquest estiu, en què també hi ha hagut mosquits —especialment mosquit tigre—, i xinxes de llit a causa de l'augment del turisme. D'altra banda, les rates són ja una plaga present durant tot l'any, tot i que a l'estiu es fan més visibles.

Enguany la primavera i l'estiu s'han caracteritzat meteorològicament per temperatures més altes de l'habitual, amb diverses onades de calor —cal tenir present que el més de juliol ha estat es més calorós dels darrers 174 anys pel que fa a la temperatura superficial del planeta—, i una sequera generalitzada, especialment a la costa.

Així doncs, amb l'arribada de la calor, ja a la primavera es van començar a detectar pluges de **paneroles de clavegueram**, especialment a les zones urbanes. I a l'estiu aquestes pluges no han parat de créixer convertint-se en un autèntic malson en algunes poblacions i barris de grans ciutats. És la plaga estrella d'aquest estiu a Catalunya, com ja va advertir ADEPAP a principis de juny.

La **panerola americana** (*Periplaneta americana*), de color marró i amb forma de dàtil, és la que ha provocat més demanda d'actuacions. Aquests insectes provenen de la xarxa de clavegueram i es poden trobar a tota mena d'edificis. Però també hi ha hagut, tot i que amb menor incidència, pluges de l'altra panerola de clavegueram, la panerola oriental (*Blatta orientalis*, de color negre), així com de la panerola del cafè —o alemanya— (*Blattella germanica*) de color més clar —rossa— i més usual a l'interior dels habitatges i en l'àmbit de la restauració. Segons el president d'ADEPAP, Quim Sendra, “els nostres associats ens expliquen que han fet moltes actuacions de control de pluges de paneroles”; “es tracta de poblacions desmesurades i ens preocupen perquè les trobem a tot arreu i són difícils d'eliminar”.

Les paneroles viuen i s'alimenten en llocs on hi ha brutícia, i per això poden causar contaminació amb bacteris —com ara la salmonel·la— sobre superfícies i aliments, cosa que incrementa el risc de malalties i al·lèrgies. Es combaten principalment amb la neteja i el manteniment de tot el sistema de canonades, desguassos i d'arquetes del clavegueram. “Ha arribat un punt que fem actuacions contra les pluges de paneroles durant tot l'any, tot i que aquest estiu la demanda ha augmentat molt”, afirma Quim Sendra, que desaconsella l'ús d'insecticides domèstics, “no només no les eliminen, sinó que poden traslladar la plaga a la resta de l'habitatge”. Des de l'associació s'insisteix que, per combatre les pluges, sempre és millor comptar amb professionals especialitzats d'ADEPAP, ja que “alguns insecticides domèstics mal usats poden arribar a ser un problema per a la salut de les persones, no sempre són efectius i acaben tenint un cost econòmic elevat”.

Mosquits, mosca negra, xinxes de llit i paparres

Gairebé tot aquest estiu ha estat força sec “i enguany, de juny fins a finals d'agost, hi hagi hagut menys presència de mosquits en general de la que prevèiem”, explica Sendra. Tot i que en el cas del **mosquit tigre** (*Aedes albopictus*) “aquests insectes per proliferar en tenen prou amb petits basals o l'aigua que queda al fons de les torretes, cosa que els fa més proclius a aparèixer en zones urbanes”. En èpoques de sequera, amb poca aigua és suficient per reproduir-se i fins i tot acceleren aquest procés de reproducció. Per això, “especialment a partir de finals d'agost, en

aquelles zones on ha plogut —ni que fos puntualment— o s’han donat determinades circumstàncies, hi ha hagut plagues de mosquits —tant tigras a les ciutats com els comuns o autòctons (*Culex pipiens*) als espais no urbans— força molestes”, afirma el president d’ADEPAP.

Així mateix Sendra adverteix que aquestes darreres pluges i les que puguin venir a l’inici de la tardor, si es mantenen les temperatures altes, tenim encara plagues de mosquits —segurament més intenses que en tot el que portem d’estiu— per a força setmanes.

Ja s’ha detectat un cas de dengue autòcton en humans a Reus. Cal insistir, doncs, en el gran risc existent i la preocupació al respecte tant en l’àmbit nacional com internacional pel comportament dels mosquits durant aquesta temporada, sobretot aquelles espècies que són vectors coneguts de la transmissió de malalties: el mosquit tigre (*Aedes Albopictus*) —vector transmissor del dengue, el zika i el chikungunya—, i del gènere *Culex* com el mosquit comú (*Culex pipiens*) —transmissor del virus del Nil Occidental.

Pel que fa a la **mosca negra**, “tot i que es nota un augment de proliferació tant en l’àmbit de Catalunya com a la resta de l’estat, la important campanya de tractament duta a terme pels municipis o altres entitats supramunicipals des de finals de primavera als principals rius ha mantingut el llindar de tolerància de en aquests espais”, afirma Sendra. Preocupa, però, que la mosca negra femella és vector de transmissió del paràsit *Onchocerca volvulus*, que pot causar la Oncocercosi o ceguera dels rius i per això “és important no deixar de fer-ne seguiment i mantenir les actuacions de control”.

D’altra banda, com cada estiu, els desplaçaments internacionals a causa del turisme han reactivat les plagues de **xinxes de lilit**, “que des de l’any passat ja han tornat a nivells pre-pandèmia”, explica Sendra. El president d’ADEPAP recorda que “aquesta és una de les plagues més molestes i difícils d’eliminar, perquè les xinxes s’amaguen en matalassos, roba, sofàs, etc., i surten de nit a xuclar la sang de les persones”. Per eliminar-les calen diverses actuacions i la recomanació que fan els experts de l’associació és la prevenció: “rentar tota la roba utilitzada en els viatges a temperatura alta (60º C) i revisar i netejar bé estris i equipatge en un espai aïllat (com ara el bany), abans de desar-los”.

Finalment, continua l’increment de **paperres**, tant les de la família *Ixodidae* (paperres dures) com molt especialment la *Hyalomma lusitanicum*, vector de transmissió de la malaltia de Lyme o de la febre hemorràgica Congo Crimea.

La rata comuna, una plaga present durant tot l’any

En els darrers anys a Catalunya ja s’havia detectat un increment sostingut d’incidències amb la **rata grisa** (*Rattus norvegicus*) i de presència de **rata negra** (*Rattus rattus*) als entorns urbans, on habitualment no se’n solien veure d’aquesta última espècie. L’increment de les restriccions d’ús d’alguns productes biocides (rodenticides-raticides, concretament), sumat a la gran capacitat d’adaptació d’aquests organismes i a les resistències que van apareixent a algunes matèries actives, fa que **cada vegada sigui més complex mantenir les poblacions sota els llindars de tolerància establerts**.

Tot plegat, també a causa del canvi d’hàbits que va produir-se durant la pandèmia i al fet que la rata és un animal de sang calenta, fa que estigui activa i sigui reproductiva tot l’any. Això sí, **la presència de més aliment als carrers, i amb molta més incidència a les zones urbanes, fa que a l’estiu les rates siguin molt més visibles**.

Com tots els animals, les rates tenen tres requeriments primaris per viure: aliment, aigua i refugi. L’eliminació d’alguns o de tots aquests requeriments forçarà les rates a marxar. Luis Lozano, coordinador tècnic d’ADEPAP, explica que cal tapar amb materials resistents a les rates “qualsevol obertura superior a 12 mil·límetres, ja que marges de portes i finestres, orificis

d'entrada de canonades, orificis de ventilació, etc. en són possibles punts d'entrada". D'altra banda, "el sanejament és l'altra mesura preventiva per a un correcte control d'aquests animals".

"Les plagues de rates, que només haurien de poder tractar els professionals especialitzats, són molt nocives per a la salut ambiental, ja que es tracta d'una espècie que transmet malalties zoonòtiques, és a dir, que es transmeten d'animal a persona i viceversa", explica Lozano. "Els professionals d'ADEPAP reclamem", així mateix, que "es reformulin les restriccions en l'ús de productes amb biocides", diu el coordinador tècnic. En aquest sentit, el president d'ADEPAP, Quim Sendra, explica que "el gran problema rau en què qualsevol particular pot comprar un raticida en un supermercat i fer-ne un mal ús, ja que pot afectar a altres espècies no diana, i això ha fet que la normativa europea sigui cada cop més restrictiva". "Però el que caldria restringir, en tot cas, és aquest ús no professional i, en canvi, deixar que els experts fem la nostra feina, ja que coneixem perfectament com atacar les plagues de manera completament segura per al medi i per a les espècies que no són objectiu", afirma Sendra.

El president d'ADEPAP afegeix que "com a societat, cal que fem una reflexió col·lectiva sobre com ens enfrontem a les plagues en general: si les eines per combatre-les són cada cop menors, ens haurem d'acostumar a conviure cada cop més amb aquests animals, ja que la temporades de plagues, a causa del canvi climàtic i la globalització, s'allarguen cada cop més".

Sobre ADEPAP_ ADEPAP és l'associació de professionals de la salut ambiental, amb el focus en la desinfecció i el control de plagues a Catalunya, i té com a objectius principals professionalitzar, formar i fer conèixer el sector a la societat en general, tenint sempre presents les regulacions i normatives, que han evolucionat de manera substancial.

ADEPAP és l'associació que agrupa el 80 % de les empreses que es dediquen al control de plagues i desinfecció al territori català, i és la representant del sector amb l'Administració pública i la societat civil a Catalunya. Els seus inicis es remunten a l'any 1977, essent l'associació del seu àmbit més antiga de l'estat espanyol.

Barcelona, 20 de setembre de 2023

*Nota: Per a més informació, declaracions o entrevistes, podeu contactar amb **Míriam Riera** +34 695 179 803 miriam.riera@efectivacomunicacio.com*